

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد مشاوره خانواده

عنوان:

اثربخشی آموزش گروهی با رویکرد چند وجهی لازاروس بر
افزایش رضایت زناشویی زنان

استاد راهنما:

دکتر خدیجه آرین

استاد مشاور:

دکتر کیومرث فرحبخش

استاد داور:

دکتر ابوالفضل کرمی

پژوهشگر:

حدیث سلطانی خورشید

سال تحصیلی ۸۹-۸۸

تقدیم به همسر:

تو عشقی را به من ارزانی داشتی که هرگز طعم آن
را نچشیده بودم
و برای من ، دلیل زندگی هستی ،
به وقت درماندگی از تو نیرو می گیرم ،
و به وقت وزیدن طوفان های مهیب ،
در پشت تو پناه می جویم
در اقیانوس پر تلاطم زندگی ،
تو تنها کشتیبان منی ،
اما برتر از هر چیز
تو بهترین دوست منی ،
وقتی به امید و الهام محتاجم
به تو روی می کنم و به هنگام ضعف
به قدرت تو افتخار می کنم ،
اگر می توانستم تمام این دنیا را جستجو کنم
باز هم غیر از تو کسی را نمی یافتم که
همه آن چیزی باشد که بدان محتاجم

با سپاس فراوان

از سرکار خانم دکتر خدیجه آرین، استاد علم و اخلاق، انسانی
وارسته و متواضع، بی ریا و خستگی ناپذیر، صادق و ساعی که ما
را با راهنماییهای بی دریغ خود در این راه همراهی نمودند و آقای
دکتر فرحبخش که با وجود مشغله فراوان زحمت مشاوره این
طرح را پذیرفتند و جناب آقای دکتر کرمی که با نظر لطف خود
داوری این طرح را متقبل شدند.

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات

۱.....	مقدمه
۲.....	بیان مساله
۴.....	اهمیت و ضرورت تحقیق
۶.....	اهداف تحقیق
۶.....	فرضیه های تحقیق
۷.....	تعریف نظری و عملیاتی واژه ها

فصل دوم: ادبیات تحقیق

۱۰.....	مقدمه
۱۰.....	رضایت زناشویی
۱۰.....	تعریف رضایت زناشویی
۱۱.....	عوامل موثر بر رضایت زناشویی
۱۱.....	- رضایت زناشویی و هوش هیجانی
۱۲.....	- سوابق تربیتی و خانوادگی و رضایت زناشویی
۱۳.....	- عوامل شخصیتی و رضایت زناشویی
۱۳.....	- رابطه جنسی و رضایت زناشویی
۱۳.....	- سلامت روانی و رضایت زناشویی
۱۴.....	- بافت فرهنگی و اجتماعی و رضایت زناشویی
۱۵.....	- سن ازدواج و رضایت زناشویی
۱۵.....	- صمیمیت و رضایت زناشویی
۱۶.....	- سبک دلبستگی و رضایت زناشویی
۱۷.....	- مهارتهای مساله گشایی و رضایت زناشویی
۱۸.....	- ویژگی خانواده سالم
۲۰.....	مشکلات ارتباطی
۲۱.....	- پیامدهای مشکلات ارتباطی
۲۲.....	- فرایندهای موثر در مشکلات ارتباطی

۲۵.....	- منابع اختلافات و تعارضات زناشویی
۲۶.....	- عواملی که بر ازدواج اثر منفی می گذارند
۲۷.....	رویکرد چند وجهی لازاروس
۳۰.....	مفاهیم نظری رویکرد لازاروس
۳۰.....	- ابعاد هفتگانه در نظریه لازاروس
۳۲.....	- ساختار شخصیت از نظر لازاروس
۳۵.....	- لازاروس و ازدواج
۳۸.....	فنون درمانی در سراسر ابعاد هفتگانه
۳۹.....	- مراحل مشاوره و درمان به روش التقاطی لازاروس
۴۳.....	- فنون رفتاری
۴۴.....	- فنون عاطفی
۴۵.....	- فنون مربوط به دریافت حسی
۴۶.....	- فنون مربوط به تصویر سازی ذهنی
۴۶.....	- فنون شناختی
۴۷.....	- فنون بین فردی
۴۷.....	- مداخله های مربوط به سلامت و سبک زندگی
۴۸.....	تحقیقات داخلی
۵۰.....	تحقیقات خارجی
	فصل سوم : روش اجرای تحقیق
۵۳.....	مقدمه
۵۳.....	جامعه
۵۳.....	روش گرد آوری ، روش نمونه گیری
۵۴.....	ابزار پژوهش
۵۴.....	- پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ
۵۴.....	- توصیف خرده آزمون پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ
۵۶.....	- اعتبار و روایی پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ
۵۷.....	- نمره گذاری و تعبیر و تفسیر آزمون رضایت زناشویی انریچ
۵۸.....	روش تجزیه و تحلیل
۵۹.....	طرح کلی پژوهش
۵۹.....	شیوه اجرا
	فصل چهارم : تجزیه و تحلیل داده ها
۶۰.....	مقدمه

۶۵.....	آمار استنباطی
۶۶.....	آزمون مناسب بودن متغیرهای مورد بررسی
۶۷.....	آزمون فرضیات تحقیق
۶۹.....	بررسی فرضیه شماره ۱
۷۱.....	بررسی فرضیه شماره ۲
۷۳.....	بررسی فرضیه شماره ۳
۷۵.....	بررسی فرضیه شماره ۴

فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری

۷۷.....	خلاصه پژوهش
۷۸.....	یافته های تحقیق
۷۸.....	- فرضیه اول
۷۹.....	- فرضیه دوم
۷۹.....	- فرضیه سوم
۸۰.....	- فرضیه چهارم
۸۱.....	محدودیت ها
۸۱.....	پیشنهادات

منابع

پیوست ها

فهرست جداول

- جدول شماره ۱: آمار توصیفی متغیرهای مورد بررسی ۶۱
- جدول شماره ۲: آزمون نرمال بودن توزیع داده ها (آزمون کلموگروف- اسمیرنوف)..... ۶۱
- جدول شماره ۳: آمار توصیفی متغیرها جهت مناسب بودن آنها ۶۲
- جدول شماره ۴: آزمون تی تک نمونه ای ۶۲
- جدول شماره ۵: خلاصه تجزیه و تحلیل T برای مقایسه نمرات پیش آزمون در دو گروه ۶۴
- جدول شماره ۶: آمار توصیفی متغیر رضایت زناشویی ۶۵
- جدول شماره ۷: ماتریس واریانس کواریانس ۶۵
- جدول شماره ۸: تحلیل کواریانس مقایسه گروه ها ۶۵
- جدول شماره ۹: آمار توصیفی متغیر حل تعارض ۶۷
- جدول شماره ۱۰: ماتریس واریانس کواریانس ۶۷
- جدول شماره ۱۱: تحلیل کواریانس مقایسه گروه ها ۶۷
- جدول شماره ۱۲: آمار توصیفی متغیر رابطه جنسی ۶۹
- جدول شماره ۱۳: ماتریس واریانس کواریانس ۶۹
- جدول شماره ۱۴: تحلیل کواریانس مقایسه گروه ها ۶۹
- جدول شماره ۱۵: آمار توصیفی متغیر ارتباط بین زوجین ۷۱
- جدول شماره ۱۶ : ماتریس واریانس کواریانس ۷۱
- جدول شماره ۱۷ : تحلیل کواریانس مقایسه گروه ها ۷۱

چکیده

هدف اصلی تحقیق حاضر، بررسی اثر بخشی آموزش گروهی بر مبنای رویکرد چند وجهی لازاروس بر خانم های عضو بسیج سبزدهشت در شهرستان رباط کریم است.

از میان ۱۱ خرده آزمون پرسشنامه رضایت زناشویی که در این تحقیق مورد استفاده قرار گرفته، ۳ خرده آزمون، جهت بررسی اثر بخشی رویکرد لازاروس انتخاب شد (حل تعارض، روابط جنسی، روابط بین فردی).

روش تحقیق به کار رفته در این پژوهش نیمه آزمایشی (با گروه پیش آزمون و پس آزمون) می باشد جامعه آماری شامل کلیه زنان متأهل عضو بسیج سبزدهشت هستند. برای اجرای تحقیق ابتدا با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی ساده از مجموع ۲۰۰ نفر از اعضاء بسیج تعداد ۳۰ نفر انتخاب شدند. ۱۵ نفر به صورت تصادفی در گروه آزمایش و ۱۵ نفر در گروه گواه قرار داده شدند. ابزار مورد استفاده در این تحقیق پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ (۴۷ سوالی) است که پس از انتخاب افراد در دو مرحله (قبل و بعد از اجرای آموزش) توسط افراد گروه کنترل و گواه تکمیل شد.

پس از جمع آوری داده ها، نتایج با استفاده از آزمون آماری تحلیل کوواریانس توسط نرم افزار

SPSS تجزیه و تحلیل شد، که نتایج به شرح زیر است:

تفاوت میانگین های بدست آمده در گروه آزمایش و کنترل از لحاظ آماری معنی داری باشد

و این به این معنی است که فرضیات مطرح شده مورد تأیید قرار گرفته است و آموزش گروهی بر مبنای

رویکرد لازاروس موجب بهبود رضایت زناشویی در کل و همچنین بهبود رابطه جنسی، روابط بین

فردی و توانایی حل تعارض شده است.

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه

ازدواج یکی از بنیادهای تقریباً "جهان شمول بشری است. و هیچ بنیانی این چنین صمیمانه زندگی افراد بشر را تحت تاثیر قرار نداده است (ترمن^۱، ۱۹۳۹ به نقل از هالفورد، ترجمه تبریزی). شواهد فراوانی گویای آنند که زوج ها در جامعه امروزی برای برقراری و حفظ روابط صمیمی و دوستانه به مشکلات شدید و فراگیری دچارند. در حقیقت، معضل پریشانی زناشویی، بیشتر از هر طبقه تشخیص روانپزشکی دیگر، دلیل مراجعه درمانجویان به مراکز بهداشت روانی است (برنشتاین^۲، ترجمه عابدی نائینی، ۱۳۸۴).

طی دو نسل اخیر، آمار طلاق در سراسر جهان افزایش فوق العاده ای داشته است. در اواخر دهه ی ۶۰ در آلمان از هر دوازده ازدواج یکی به طلاق می انجامد اما این آمار تا دهه ی ۸۰ آنقدر افزایش یافت که از هر سه ازدواج یکی منجر به طلاق می شد (بلومنتال^۳، ترجمه سلطانی، ۱۳۸۴). نگاهی به وضعیت طلاق در ایران نیز نشان می دهد که نرخ رشد طلاق طی سالهای اخیر سیر صعودی داشته است چنانچه بر اساس آمار منتشره از سوی مرکز آمار ایران در طی سال های ۱۳۷۵، ۱۳۸۰، ۱۳۸۵ روزانه به ترتیب به طور میانگین تعداد ۱۰۶، ۱۶۵ و ۲۷۰ فقره طلاق در کشور به ثبت می رسد (کاکاوند، ۱۳۸۶).

تا چند سال پیش، مردم از شنیدن این آمارها گیج و مبهوت می شدند اما امروزه با وجود این واقعیت تلخ که روزنامه ها پر از مقالات و بحث های مهم در حوزه ی تحولات اجتماعی هستند، سوال اینجاست که چرا مردم هر روز کمتر از روز قبل به مشکل فروپاشی زندگی می اندیشند، به نظر می رسد که دیگر هیچ انگیزه ای برای یافتن راه حل این مشکل وجود ندارد (بلومنتال، ترجمه سلطانی، ۱۳۸۴).

^۱ - Terman

^۲-Bernstein

^۳ -blumenthal

پژوهش های متعددی نشان دهنده آثار و عوارض جسمی، روانی، اخلاقی و اجتماعی طلاق برای افراد خانواده می باشد. اکثر بررسی های انجام شده از رابطه بین طلاق با اعتیاد، جرم و بزهکاری، روان پریشی، عدم تعادل شخصیتی و نظایر آن حاکی است (پیران، ۱۳۶۹).

از سوی دیگر سازگاری زناشویی بر بسیاری از ابعاد زندگی فردی و اجتماعی تاثیر میگذارد و زیر بنای عملکرد خانواده است و همچنین نتایج مثبتی مانند تسهیل نقش والدینی، افزایش طول عمر زوجین، افزایش سلامتی افراد خانواده، توسعه اقتصادی و رضایت بیشتر از زندگی را در پی دارد. در ازدواج های موفق مجموعه ای از نیازهای روانی زوجین از قبیل عشق، علاقه، مصاحبت و همراهی را برآورده می کند (آشتیانی و احمدی، ۱۳۸۳).

بیان مساله

خانواده یکی از رکن های اصلی جامعه به شمار می رود. دستیابی به جامعه سالم، آشکارا در گرو سلامت خانواده و تحقق خانواده ی سالم مشروط بر برخورداری افراد آن از سلامت روانی و داشتن رابطه های مطلوب با یکدیگر است. از این رو، سالم سازی اعضای خانواده و روابطشان، بی گمان، اثرهای مثبتی را در جامعه به دنبال خواهد داشت (برنشتاین و برنشتاین، ترجمه عابدینی نائینی، ۱۳۸۰).

با انتظارات سطح بالایی که افراد از ازدواج دارند، احتمالا^۱ جای تعجبی نیست اگر خیلی از افراد دریابند که روابطشان این انتظارات را بر آورده نمی کند. تقریبا^۲ همه زوجینی که ازدواج می کنند در ابتدای ارتباطشان سطح بالایی از رضایت زناشویی را گزارش می کنند (مارکمن^۱ و هالوگ^۲، ۱۹۹۳).

بدبختانه رضایت از رابطه در طی زمان و در میان خیلی از زوجین کاهش می یابد (برادبری^۳، ۱۹۹۸). معتبرترین شاخص آشفستگی زناشویی طلاق است. در بین افرادی که رضایت زناشویی بالایی را گزارش کرده اند، ۴۰٪ گزارش داده اند که گاهی به ترک همسرشان نیز فکر کرده

^۱-Markman,H. J

^۲- Hahlweg

^۳-Bradbury

اند (گالوپ^۱، ۱۹۸۹). بنابراین به نظر می رسد که حتی در بین زوجینی که رضایت زناشویی دارند، مشکلات به وجود می آید (هالفورد^۲، ترجمه تبریزی، ۱۳۸۷).

یکی از گرفتاریهای ازدواجهای ناموفق این است که زن و شوهر گمان می کنند که روابط آنها بهبود پذیر نیست. این باور با از بین بردن انگیزه اصلاح رفتار و اقدامات سازنده، هر گونه پیشرفت در مناسبات زناشویی را متوقف می سازد. از سوی دیگر، تجربه نشان می دهد که حتی اگر یکی از طرفین ازدواج، زن یا شوهر، رفتار سازنده ای در پیش گیرد، نه تنها به بهبود رابطه او و همسرش کمک می کند، بلکه در رفتار همسرش نیز تغییرات مثبتی ایجاد می نماید (بک^۳، ترجمه قراچه داغی، ۱۳۸۵).

رضایت زناشویی، نشانگر استحکام و کارایی نظام خانواده است. سعادت و سلامت خانواده به وجود ارتباطات سالم و بالنده زوجین بستگی دارد و چنانچه پایه خانواده از استحکام لازم برخوردار نباشد پیامد منفی آن انواع مشکلات جسمی و روانی است (ستیر^۴، ترجمه بیرشک، ۱۳۸۲).

روابط رضایت بخش برای زن و شوهر فواید زیادی در بر دارد. این فواید عبارتند از: افزایش سلامت روانی و جسمانی زن و شوهر و فرزندانشان و نیز افزایش انعطاف پذیری آنها در فشارهای زندگی (هالفورد، ترجمه تبریزی، ۱۳۸۷).

نظریه های بسیاری در خصوص خانواده درمانی وجود دارد و هر کدام بسته به زیربنای فلسفی خود فنون خاصی را مورد استفاده قرار می دهند تا بتوانند روابط زوجین را بهبود دهند. مانند نظریه شناختی بک، عقلانی - عاطفی الیس^۵، رویکرد های سیستمی مثل رویکرد میلان^۶، بوون^۷ و غیره.

¹ -Gallup
² -Halford
³ -Beck
⁴ - Satir
⁵ - Ellis
⁶ - Milan
⁷ -Bowen

یکی از نظریاتی که در روانشناسی مطرح است و یک نظریه شناختی - رفتاری است نظریه لازاروس^۱ است. در این نوع درمان که به درمان چند وجهی^۲ معروف است، فرض بنیادی درمان این است که بیماران دچار مشکل خاصی هستند و باید با استفاده از چندین فن خاص نیز بر طرف شوند (پروچسکا^۳ و نورکراس^۴، ترجمه سید محمدی، ۱۳۸۱).

درمان چند وجهی لازاروس یک رویکرد کل نگر، سیستماتیک و جامع درباره روان درمانی است که به دنبال تغییرات پایدار، در یک شیوه انسانی و کار آمد است. در این نوع درمان اساساً از تکنیکهای شناختی - رفتاری به علاوه آن از نظریه های آدلری، راجرزی، اریکسون، روان نمایی، گشتالت و تحلیل تبدالی نیز چیزهایی جلب می کند (کریمی، ۱۳۸۶).

هنر این تئوری به قول جرالد کوری برداشت به جا و به موقع از مفاهیم و فنون رویکردهای گوناگون و سپس تدارک آمیزه ای هنرمندانه است که بتواند مفید حال یک مراجع ویژه باشد (جرالد کوری^۵، ترجمه اعتمادی و هاشمی، ۱۳۸۵).

آرنولد لازاروس با همکاری آلبرت الیس و بک از سال ۱۹۵۰ مطالعه ای را شروع کردند که تا سال ۱۹۷۰ ادامه پیدا کرد و لازاروس طیف گسترده ای از درمان شناختی و رفتاری را توسعه داد. او بعدها به منظور ترکیب با جنبه های شناختی بر رفتار درمانی متمرکز شد. زمانی که تاثیرات با دوام درمان مشخص شد، درخواست ها برای دقت بیشتر بر روی روش های شناختی و رفتاری بالا گرفت. لازاروس حیطه ای از رفتار درمانی شناختی را که شامل رفتار^۶، عواطف^۷، احساسات فیزیکی^۸، تصویرسازی بصری^۹، شناخت^{۱۰}، روابط بین فردی^{۱۱} و (دارو/ زیست شناختی)^{۱۲} است را توسعه داد.

¹ -Lazarus,A.

² -Multimodel

³ -Prochaska

⁴ -Norcross

⁵ -Gerald Corey

⁶ - Behavior

⁷ - Affect

⁸ - Sensation

⁹ - Imagery

¹⁰ - Cognition

¹¹ - Interpersonal

¹² -drug-biology

سرواژه BASIC-ID از ابتدای هر کلمه (ذکر شده در پاورقی صفحه قبل) گرفته شده و معرف این رویکرد است (آرنولد لازاروس، ۱۹۷۱).

با توجه به مطالبی که در خصوص مشکلات موجود در خانواده ها ذکر شد، مانند، کاهش سطح رضایت در زوجین، افزایش میزان طلاق در جامعه، لذا محقق در صدد است تا فنون شیوه درمانی لازاروس را بر افزایش رضایت زناشویی زنان مورد بررسی قرار دهد. به عبارت دیگر این تحقیق در جهت پاسخ به این سوال صورت می گیرد که: آیا شیوه درمانی لازاروس می تواند رضایت زناشویی زنان را افزایش دهد؟

اهمیت و ضرورت

عشق با آنکه محرک قدرتمندی برای زوجهاست که یار و یاور هم باشند، خوشبخت شوند و تشکیل خانواده بدهند برای ادامه زندگی و حفظ زندگی زناشویی کافی نیست و نقشی در ایجاد خصوصیات شخصی و مهارتهایی که لازمه زندگی مشترک موفق است ندارد. لازمه داشتن مناسبات حسنه، کیفیات و خصوصیات فردی متعهد است که از جمله آنها می توان به تعهد، حساسیت، سخاوت، ملاحظه، صمیمیت، وفاداری، مسئولیت، اعتماد و اطمینان اشاره کرد. زن و شوهر به همکاری مودت و حسن تفاهم و باورهای همگون نیاز دارند. باید انعطاف پذیر، پذیرنده و بخشنده باشند، باید خطاهای یکدیگر را تحمل کنند و به خصوصیات هم بها بدهند. تنها در صورت وجود این خصوصیات و تقویت به مرور ایام آنهاست که ازدواج به بلوغ و شکوفایی می رسد (بک، ترجمه قراچه داغی، ۱۳۸۵).

امروزه میزان زیادی از نابهنجاریهای روان شناختی و مشکلات بهداشت روانی از ارتباطات مختل، تعارض ها و کشمکش های درون خانوادگی و ناتوانی در حل مسائل زندگی است. تبادل مناسب درون خانواده به انطباق و سازگاری با ثبات تر اجتماعی – فردی اعضای خانواده کمک می کند (خمسه، ۱۳۸۲).

کاهش یا فقدان رضایت زناشویی، یکی از مهمترین علل مراجعه زوج ها به مشاوران و درمانگران خانواده می باشد. ناهنجاری های خانوادگی و زندگی زناشویی از عوامل خطر ساز بروز آسیب های روان شناختی در زوجین و فرزندان آنهاست. نظام خانواده را که در واقع زیر بنای جامعه سالم است مورد تهدید قرار می دهد. از طرف دیگر با پیچیده تر شدن جوامع و روابط انسانی، ضرورت یافتن ابزارهای نظری و کاربردی متنوع که با پیشرفت ها و تحقیقات علمی روز دنیا هماهنگی داشته باشد روز به روز بیشتر احساس می شود.

زنان عمدتاً "بیشتر به دنبال درمان بیماریهای خفیف روانی و رفع مشکلات خانوادگی و زناشویی هستند و مردان گاهی" نسبت به درمان علاقه ای نشان نمی دهند بریسکو^۱ (۱۹۸۲) معتقد است که شاید دلیل این امر آن باشد که احتمالاً "این موضوع مربوط به تفاوت جنسیتی در توانایی رابطه برقرار کردن به هنگام تجربه فشارهای روانی حاصل از مشکلات خانوادگی است (بریسکو، ۱۹۸۲؛ به نقل از کرو^۲، ترجمه موسوی، ۱۳۸۴؛ کارتر^۳ و مک گلدریک^۴، ۱۹۹۰).

باتوجه به اینکه رویکرد چند وجهی لازاروس ابعاد مختلفی دارد (هفت بعد BAISIC-ID) و جنبه های مختلف شخصیت فرد را بررسی میکند و از آنجایی که رضایت زناشویی نیز ابعاد مختلفی دارد (روابط بین فردی، روابط جنسی، فرزندان و فرزند پروری، مسائل وابسته به مذهب، حل تعارضات و...) ضروری به نظر می رسد اثر بخشی این رویکرد درمانی (رویکرد چند وجهی لازاروس) بر افزایش رضایت زناشویی زنان مورد بررسی قرار گیرد.

^۱ - Brisco

^۲ - Crowe

^۳ - Carter

^۴ - Mc Goldrick

هدف اصلی

- تعیین اثر بخشی آموزش گروهی بر مبنای رویکرد لازاروس بر افزایش رضایت زناشویی زنان.
- تعیین اثر بخشی آموزش گروهی بر مبنای رویکرد لازاروس بر بهبود حل تعارض بین همسران.
- تعیین اثر بخشی آموزش گروهی بر مبنای رویکرد لازاروس بر افزایش رضایت از رابطه جنسی.
- تعیین اثر بخشی آموزش گروهی بر مبنای رویکرد لازاروس بر بهبود ارتباط بین زوجین.

فرضیه ها یا سوال های تحقیق

- آموزش گروهی بر مبنای رویکرد لازاروس بر افزایش رضایت زناشویی زنان موثر است.
- آموزش گروهی بر مبنای رویکرد لازاروس بر بهبود حل تعارض بین همسران موثر است.
- آموزش گروهی بر مبنای رویکرد لازاروس بر افزایش رضایت از رابطه جنسی موثر است.
- آموزش گروهی بر مبنای رویکرد لازاروس بر بهبود ارتباط بین زوجین موثر است.

تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی طرح :

تعاریف نظری:

رویکرد لازاروس: عبارت است از گزینشی تکنیکی از رویکردهای مختلف خصوصاً " رویکرد شناختی - رفتاری و سایر رویکردها و بر اساس این ایده که انسانها موجودات بیولوژیکی هستند که فکر می کنند، احساس می کنند، عمل می کنند، هیجان زده می شود، تصور می کنند و تعامل دارند (اشاره به اصول هفتگانه BASIC-ID) و هر یک از این وجوه بایستی در درمان روانشناختی مورد توجه قرار گیرد (لازاروس، ۲۰۰۰).

رضایت زناشویی: حالتی هیجانی را که با رسیدن به یک هدف پدید می آید رضایت می گویند. رضایت در ارتباط با پیشرفت در یک فعالیت یا زمینه مورد علاقه بکار برده می شود. به اعتقاد ایس رضایت زناشویی یعنی احساسات عینی از خشنودی، رضایت و لذت تجربه شده توسط زن یا شوهر، هر زمان که همه جنبه های ازدواجشان را در نظر می گیرند (تابان، ۱۳۸۳).

حل تعارض: به گفته نیکولز ۱۹۹۶ حل تعارض شکلی از روابط میان زوجین به میزانی است که زوجین قادر به شناسایی و حل و فصل اختلافات و تعارضات خود باشند (دیبائیان، ۱۳۸۶).

ارتباط: ارتباط عبارتست از رد و بدل شدن اطلاعات به طور شفاهی و غیر شفاهی بین اعضای خانواده که شامل مهارت هایی برای تبادل الگوهای اطلاعات در درون سیستم خانواده می باشد (گلا دینگ، ترجمه فرشاد بهاری، ۱۳۸۲).

میلر نیز باور دارد که ارتباط در اصل اشاره به آن موقعیت های رفتاری دارد که منبع پیام، یک پیام را به یک گیرنده، با نیت آگاهانه اثر گذاشتن بر رفتارهای فعلی منتقل می کند (جمشید جراه، ۱۳۸۷).

رابطه جنسی: احساسات افراد نسبت به روابط جنسی با همسرشان، میزان رضایت از ابراز عواطف، سطح راحت بودن در صحبت راجع به مسائل جنسی، نگرش ها در مورد رفتار جنسی و رابطه جنسی در این حیطه گنجانده می شود (دیبائیان، ۱۳۸۶).

تعاریف عملیاتی:

آموزش گروهی بر مبنای رویکرد لازاروس: منظور آموزش هایی هستند که جهت افزایش رضایت زناشویی زنان بر مبنای اصول هفتگانه لازاروس: رفتار، اثر، احساس، تصور، شناخت، روابط بین فردی و داروها (BASIC.ID) و طی ۱۰ جلسه ۴۵ دقیقه ای به افراد ارائه خواهد شد (پروتکل درمان ضمیمه شماره ۱).

رضایت زناشویی: منظور از رضایت زناشویی میزان کل نمره ای است که افراد در پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ^۱ کسب می کنند.

حل تعارض: منظور از حل تعارض میزان نمره ای است که افراد در خرده آزمون حل تعارض از آزمون انریچ کسب می کنند.

^۱ -Enrich

ارتباط: منظور از ارتباط میزان نمره ای است که افراد در خرده آزمون ارتباط از آزمون انریچ کسب می کنند.

رابطه جنسی: منظور از رابطه جنسی میزان نمره ای است که افراد در خرده آزمون رابطه جنسی از آزمون انریچ کسب می کنند.

زنان: منظور زنان بین ۲۰ تا ۳۵ ساله که حداقل ۲ سال از ازدواجشان گذشته باشد

فصل دوم

ادبیات تحقیق